Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го ЖОВТНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 10, 1984 No. 194. VOL. XC.

Церковні братства і сестрицтва приготовляються до ювілею 1000-річчя

Філядельфія. — В суботу і неділю, 22-23-го вересня ц.р., відбувся у Філядельфії 4-ий Делегатський Збір Союзу Українських Католицьких Братств і Сестрицтв Америки, що проходив під знаком жалоби за Покійним Патріярхом Йосифом та в дусі підготови до ювілею 1000-ліття хрищення Руси-України.

Делегати 16-ох братств і сестрицтв та гості-учасники прибули до Свято-Михайлівського осередку, що гостинно прийняв учасників, серед яких найбільшою була група з Чикаго. Всіх умандатованих делегатів було 29, чотири делегати-обсерватори та понад 35 гостей. В релігійній і культурно-мистецькій частині з'їзду брав участь 16-членний чоловічий хор „Ірмос" з парафії свв. Володимира і Ольги в Чикаго. З'їзд розпочався Літургією в місцевій молитовниці, що її служив о. Мирон Панчук.

Провадила збором Президія у складі голови Богдана Ясінського (Вашінгтон), містоголови Павлини Корлятович (Клівленд) та секретарів Зиновії Бігун і Омеляна Басюка з Чикаго.

На вступі прочитано письмові привіти: від Патріярха Йосифа (привіт з Риму прислано ще в серпні) присутні вислухали стоячи й у молитві за спокій душі підписаного; від усіх членів ієрархії Української Католицької Церкви в Америці. Владика Іван Прашко з Австралії, в епархії якого загально поширені церковні братства і сестрицтва, так само привітали з'їз письмово, як також індивідуально окремі священики в Америці та Українське Патріярхальне Світове Об'єднання. Усно вітали з'їзд настоятель Свято-Михайлівської парафії, о. Митрат Зенон Злочовський, голова парафіяльної ради Володимир Пушкар, Рома Гайда від Крайового Патріярхального Товариства в ЗСА і Леонід Рудницький від Релігійного Товариства „Св. Софія".

З'їзд прослухав звіти уступаючої старшини на чолі з головою Василем Маркусем, після чого інформували про свою діяльність членські організації. Це була особливо цікава частина з'їзду, бо звіти голів чи представників місцевих братств і сестрицтв виявили багатогранну діяльність не лише в чисто релігійній, але також в культурно-освітній, харитативній і фінансовій ділянках, як також подекуди на відтинку оборони релігійних, національних та людських прав українців в Україні. Звіт Контрольної ради, абсолюторія схвалена старшині та вибір нових органів закінчили ділову частину з'їзду.

Склад нової старшини, що далі матиме свій осідок в Чикаго, обрано: В. Маркусь, голова, Орися Гарасовська, містоголова, Ліна Басюк, секретар, Роман Дубенко, організаційний, Ярослав Кривяк, скарбник, Сузанна Казанівська і Б. Ясінський, вільні члени. Контрольну раду обрано в складі: Роман Данилевич, голова, Юліян Ковтун і Михайло Василик, члени.

В рамках з'їзду відбувся панель-дикусія на тему: „Патріярхальний і братський рух напередодні ювілею 1000-ліття". В панелі брали участь з короткими доповідями-експозе: Р. Гайда, Дарія Кузик, Степан Голяш, Дарія Маркусь і Мирослав Лабунька. Керував панелем і дискусією, що була жива і цікава, В. Пушкар.

Проблематика панелю охоплювала різні питання щодо майбутньої діяльности патріярхальних товариств та їх співпраці зприцерковними організаціями, а особливо стосувалася завдань цих останніх. Висунено ряд можливих плянів відзначення ювілею 1000-ліття та участи в них церковних братств і сестрицтв — від будови церков-пам'ятників у деяких парафіях до сприяння науковому відзначенню ювілею та до власного проєкту видання фундаментальної праці з історії церковних братств і сестрицтв в Україні.

Паралельно відбувалася сесія молоді про можливості організування української католицької молоді та перспективи молодіжних братств. Сесією провадив о. М. Панчук, а її висліди зреферував на пленарній сесії Василь Маркусь, мол. На підставі висловлених думок і проєктів схвалено резолюції цілого з'їзду.

На закінчення з'їзду відслужено Молебень (отці З. Злочовський, М. Панчук та Маріян Процик) та Панахиду за упокій душі Патріярха

(Закінчення на ст. 3)

В Парижі відкрилася виставка картин А. Соломухи

Париж (Д.Д.). — В понеділок увечері, 1-го жовтня ц.р., відбулося офіційне відкриття виставки найновіших картин українського мистця Антона Соломухи в галерії Етієн де Козан у Парижі. А. Соломуха показав дві нові серії картин „Неповний успіх" і „Басейн Деліні". Виставка триватиме до 15-го жовтня.

Після закінчення виставки А. Соломуха плянує прибути до Торонто на відкриття своєї першої особистої виставки на Північно-Американському континенті. Ця виставка відбудеться у Торонто у галерії КУМФ в днях від 20-го до 31-го жовтня ц.р.

А. Соломуха, який від 1975 року проживає у Парижі, добився небувалих успіхів у французькому мистецькому світі за останніх кілька місяців.

В травні він виграв конкурс на участь у каталозі „Сорок найцікавіших мистців Парижу". До каталогу прийнято дві його картини. Також у травні його картина „Викрадення Европи" була прийнята на серію виставок „Автографічної Асоціяції". Картина „Прекрасний жест для вічности" здобула місце в конкурсі „Прі Гатіно". Журнал „La mode en peinture" за вересень помістив чотири кольорові сторінки репродукцій картин мистця для моделів Шанель, які були виконані на замовлення. Його картини також можна буде побачити на збірних виставках „Осіннього сальону" у Гран Пале у Парижі, у Вітрі і в Монруж.

А. Соломуха народився 1945 року в Києві і там закінчив мистецьку освіту. Після одруження з француженкою йому вдалося виїхати до Парижу, де він активно включився у мистецьке життя — французьке та українське. В роках 1981-82 він був запрошений на офіційного мистця інтернаціонального фестивалю музики Льоxенгавер в Австрії Його картини були виставлені на спільних виставках українських мистців нонконформістів у Мюнхені, Лондоні, Парижі, Ню Йорку, Клівленді, Вашінгтоні, Торонто, Вінніпеґу, Чикаго.

ЛМКЛЮБ ВІДКРИВАЄ СЕЗОН

Ню Йорк. — Як повідомляють із Літературно-Мистецького Клюбу, тут у п'ятницю, 12-го жовтня ц.р. о год. 7:30 вечора, при 136 Друга авеню, відкривається сезон авторським вечором відомої поетки Мари Гармаш — Івги Жак. Під час цього вечора — лірика і сатира цієї поетеси.

Ю. БАДЗЬО ГОВОРИТЬ ПРО ПОЛІТИЧНІ СВОБОДИ І ПРАВА ЛЮДИНИ

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — Нижче друкуємо заяви українського політв'язня Юрія Бадзя про політичні свободи, права людини і потребу демократичних реформ в СССР. Ці заяви дійшли на Захід шляхами самвидаву.

„Президії Верховної Ради СРСР
(від) в'язня сумління Бадзя Юрія Васильовича

Заява

Принцип політичної свободи, проголошений також і Конституцією СРСР, означає — логічно й історично — не що інше, як свободу від державної влади, право і можливість виступати проти урядової політики і самого суспільного ладу природно в демократичних формах визначених законом, що його прийнято демократичним шляхом і який забезпечує демократичні умови існування, цебто можливість критично відноситися до себе. Одначе політична ідеологія КПРС, а ще послідовніше — партійно-державна практика, знаходяться у відкритому протиріччю з ідеєю політичної свободи. Переслідування людей — у різних формах, включно з ув'язненням — за опозиційні настрої, переконання, ідеї, за критику суспільно-політичного характеру навіть в межах соціялістичної доктрини — трагічна норма нашого суспільного життя. Такий стан є у виразному контрасті з сучасним уявленням про демократичні взаємовідносини громадян і держави і є порушенням міжнародного права, зокрема Декларації Прав Людини і Заключного Гельсінського акту. Він (цей стан) має негативні історичні наслідки в сфері міжнародних відносин, насамперед у справі збереження миру між народами.

Відзначаючи голодівкою 30-те жовтня — День радянського політв'язня, звертаю увагу політичного керівництва СРСР на зростаючу потребу основної демократизації радянської суспільности.

29 жовтня 1982 року."

* * *

„Президії Верховної Ради СРСР
(від) в'язня сумління Бадзя Юрія Васильовича

Заява

Декларація Прав Людини і Заключний акт Гельсінкських нарад справедливо уважають політичним кодексом мирного співіснування народів і держав; кодексом, який визначає основні принципи суспільного буття в умовах свободи, вказуючи на той круг суспільних інтересів, які об'єднують людей різних націй і суспільств. Короткий і кристалічний, усе більш актуальний лозунг про права людини, несе в собі насамперед ідею політичної свободи, демократичного суспільного ладу, в якому громадяни мають право на найширше вільнодумство, мають реальну можливість виявити свою політичну волю, у тому числі і опозиційну до офіційної ідеології і політики, пропагувати свої погляди та захищати свої інтереси звичайними в демократичних суспільствах засобами. Та саме цього права на політичну опозицію позбавляє громадянина СРСР суспільна ідеологія, теорія і практика КПРС, яка встановила в СРСР режим власної диктатури. Отак перекручено і заперечено самий зміст поняття демократії.

Світові активно і послідовно пропонують майбутнє, в котрому нормою суспільного життя є тотальне панування комуністичної партії і яка залишає народові лише право і можливість виконати дитирамби на її адресу.

Спільноти виховані в демократичних традиціях не хочуть такого майбутнього, бояться його. В цій колізії захована, без сумніву, основна причина антагоністичного протиборства держав, зокрема причина сучасної міжнародної напруженості.

Тільки послаблення, а в перспективі — і усунення цієї колізії, здатне поліпшити відносини між країнами і протилежними суспільно-політичними системами, збереже і поглибить розрядку. Отже справа іде про загальноісторичну потребу демократизації радянського суспільства.

Чим скоріше керівництво Союзу РСР зрозуміє неминучість докорінних демократичних реформ в Радянському Союзі, тим скоріше можна буде зупинити гонку озброєнь і піти шляхом поступового роззброєння, тим скоріше благодатне для всіх народів мирне співіснування стане життєвою реальністю.

Відзначаючи Міжнародний День Прав Людини, проголошую 10 грудня цього року голодівку проти порушень в Радянському Союзі прав людини і права націй на самовизначення.

9 грудня 1982 року".

Церковний хор в Нюарку відзначить 75-ліття

Нюарк, Н. Дж. (М.Д.) — Ювілейні святкування 75-ліття хору української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку відбудуться в суботу, 27-го жовтня ц.р.

В клюбі Наваго, при 4-ій вулиці в Ірвінгтоні, Н. Дж., відбудеться бенкет, на який прибуде Владика Василь Лостен, проф. Андрій Гнатишин з Відня, голови та диригенти об'єднання хорів Чикаго, Філядельфії та інші. Промовлятимуть Роман Савицький та Анна Гут

Програмою бенкету проводитимуть Іванна Кононів та Йосип Лисогір.

Для членів хору, що прислужилися своїми співами для Церкви та громади на протязі 25-ох років вручено буде відзначення-грамоти.

Після бенкету — забава при звуках оркестри „Гама".

В неділю, 28-го жовтня ц.р., в год. 11:30 вранці буде відслужена в місцевій церкві торжественна Свята Літургія в намірені членів хору та їх родин.

В Баффало поширено українську радіопрограму

Баффало, Н. Й. — Василь Шарван, відомий довголітній керівник української радіомовлень, що передається тут від 1950 року з радіостанції WHLD на хвилях AM 1270, поширює суботні передачі до двох годин, що передаються від год. 2-ої до 4-ої по полудні.

На зміст програми складаються: релігійна хвилина, політичний коментар, перегляд вільної української преси, перегляд світових подій тижня, звідомлення із життя українських громад Канади і Америки та українські пісні і музика.

Адреса радіопрограми: Sharwan's Ukrainian radio-program, 701 Filmore Ave., Buffalo, N. Y. 14212.; tel.: (716) 895-0700.

ІЗРАЇЛЬ ГОДИТЬСЯ ВІДТЯГНУТИ ВІЙСЬКА З ЛИВАНУ

Єрусалим, Ізраїль. — Ізраїльський уряд є згідний відтягнути свої військові частини з Ливану під умовою, що Сирія задержить свої військові з'єднання на тому самому місці, де вони є сьогодні і що сирійський уряд не дозволить на пенетрацію палестинських повстанців до Ливану. Таку пропозицію прийме Ізраїль згідно із заявою прем'єрміністра Шимона Переза навіть без писаної умови, а тільки на основі усного домовлення.

У контрасті до попередніх ізраїльських пропозицій, ізраїльський уряд не вимагає тепер відтягнення сирійських частин з Ливану, не домагається писаної угоди про відтягнення тих частин чи будь-яких концесій від ливанського уряду. Речники ізраїльського уряду, які плянують ізраїльську політику, твердять, що ізраїльські пропозиції є цілком конкретні і тому Ш. Перез не бачить жадних труднощів для переговорів між Ізраїлем і Сирією.

Прем'єр-міністер Перез, який якраз прибув до Америки на консультації з Адміністрацією президента Роналда Регена, є переконаний, що ЗСА могли б відіграти ролю посередника між Ізраїлем і Сирією.

Одначе речники Державного департаменту, включно з державним секретарем Джорджом Шулцом, часто в минулому відмовлялися ролі посередника між Ізраїлем і Сирією.

Ливанський прем'єр-міністер Рашід Карамі заявив що його уряд не тільки відкинув пропозиції Ізраїля, але також він відкинув прямі переговори з Ізраїлем. Це сталося помимо „мирової місії" Ричарда В. Мирфі, асистента державного секретаря для справ Близького Сходу і Південної Азії, який недавно відбув дипломатичну поїздку до Дамаску, Бейруту і Єрусалиму, не осягаючи жадного конкетного успіху.

М. Ґорбачов скріплює своє становище

Москва. — Чужинецькі дипломати в Москві кажуть що Міхаїл С. Ґорбачов значно зміцнив свою позицію другого по Константинові Черненкові члена кремлівської оліґархії. Під час майже вісьмох тижнів вакацій чи хвороби К. Черненка, М. Ґорбачов заступав його в усіх державно-дипломатичних і репрезентаційних функціях. Західні дипломати є переконані, що Ґорбачов якому тільки 53 роки, і який є наймолодшим членом 12-членного Політбюра, поширив свій вплив далеко поза департамент рільництва, який є під його контролю.

Говорячи до членів Політбюра минулого тижня, Черненко заявив, що Політбюро покликало спеціяльну комісію для догляду економічного плянування, хоч не згадав, хто є на чолі цього тіла. Але Ґорбачов стояв близько нього, що дає дипломатам до думання, що Ґорбачов є ч. 2 кремлівської верхівки і відповідальним за цю нову установу.

Крім того, Ґорбачов дуже часто товаришить Черненкові при різних офіційних виступах. Він теж відпроваджував на летовище міністра закордонних справ Андрея Ґромика, коли той відлітав до Східного Берліну. Ґорбачов є членом Політбюра та Центрального Комітету Комуністичної партії СССР.

Згадують про екологічні проблеми в Україні

Ню Йорк. — Україні, зокрема Галичині, загрожують не тільки русифікація й постійні арешти свідомого українського елементу, а ще й небачене досі занечищення совєтами природного довкілля у Львові, і скрізь по Західній Україні.

На цей трагічний факт звернув увагу престижевий американський журнал „Ю. С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" з 1-го жовтня, подавши дещо про Дністер в обширній статті під назвою „Чи може ЗСА затримати свій провід над совєтами в наукових перегонах?", написаний спільно Стенлі Н. Веллборні з Ніколаєм Даніловим, кореспондентом журналу з Москви.

Ось переклад короткого уривку про Дністер і Львів: „В той час, коли ЗСА продовжують прямувати в напрямку чистішого довкілля, совєтська екологічна контроля майже зовсім не існує. Випадковий вилив удобрювальних солей у Дністер, ріку в Україні у Львівській області, став такою катастрофою, що учені назвали її (за зразком американського — „Лав-каналу") „Львівканалом".

На цьому „Ю. С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" зупиняється, не аналізуючи якраз львівської проблеми далі, але відомо, що не тільки „без наміру" і не тільки „випадково" совєти нищать все, що є відрубно українське.

ЗУСТРІЧ З М. ФІШБЕЙНОМ

Вашінгтон. — Об'єднання Українців Метропольної Округи Вашінгтону запрошує всю українську громаду на зустріч з новоприбулим поетом з України Мойсеєм Фішбейном, яка відбудеться в п'ятницю, 12-го жовтня ц.р., в залі св. Софії, при 2615 — 30 вул. П.З. о год. 7:30 вечором. В програмі: читання творів поета та дискусія над сучасним станом літератури на Україні.

ПРЕЗИДЕНТ САЛЬВАДОРУ ПРОСТЯГАЄ РУКУ ДО ПОВСТАНЦІВ

Г. Н. Дуарте промовляє в ОН.

Ню Йорк. — Президент Сальвадору Хозе Наполеон Дуарте, виступаючи перед Генеральною асамблеєю ОН, при кінці своєї майже годинної промови заявив, що він є готовий до розмов з повстанцями вже наступного тижня.

Хоча провідник повстанців, признав у Мехіко, що для них готовість Дуарте до переговорів є цілковитою несподіванкою, є однак усі познаки, що ці переговори стануть дійсністю.

Як відомо, досі президент Дуарте постійно відкидав усі пропозиції переговорів і тепер його становище змінює зовсім ситуацію в розбитому політично Сальвадорі. Розмови мають відбутися в Ель Пальма, місті, що находиться близько кордону з Гондурасом.

У своїй промові Дуарте натякнув на те, що якщо вислід переговорів буде позитивний тоді це може довести до нових виборів у наступному році та до втягнення повстанців у „демократичний процес" країни. Успішний перебіг розмов може закінчити громадянську війну, що триває в Сальвадорі вже чотири з половиною роки.

Дуарте обіцяє також амнестію для політичних в'язнів і заявив у своїй промові, що простягає руку до повстанців, і хоче говорити про мир в присутності преси, представників церкви і без зброї членів обидвох делегацій, які будуть брати участь у переговорах.

Бої з повстанцями коштували досі біля 50,000 жертв у людях, а число повстанців окреслюють тепер на 9,000 до 12,000 людей, переважно на сході Сальвадору, де вони опанували частину країни.

Один з п'ятьох американців має психічні проблеми

Вашінгтон. — У переведених дослідженнях про психічні проблеми серед населення ЗСА, які спонзорував Уряд, виявилося, що один із п'яти американців має психічні забурення.

Д-р Деррел А. Реджір з крайового інституту психічного здоров'я, директор дослідження, сказав, що особливо несподіваним в ньому є однаковий рівень забурень у людей обидвох статей, бо з дотеперішніх досліджувань видно було, що психічні проблеми серед жіноцтва зустрічаються значно частіше.

Якщо серед жінок більш поширені такі явища як турботи-тривоги, пригноблення, фобія і зв'язані з цим забурення, чоловікам найбільш характерні надуживання алькоголю, наркотиків, антисуспільна поведінка й інше.

Наслідки цього дослідження, базовані на опитуваннях 10,000 людей, включали досвід цілого життя опитуваних осіб і сучасний їх стан.

В АМЕРИЦІ

ОПИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ, яке перевів популярний журнал „Ю. С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" виявило, що на питання „Чи вам ліпше тепер, ніж було чотири роки тому" 42 відсотки відповіли „так". Це питання президент Роналд Реген поставив вперше, коли він вів передвиборчу президентську кампанію проти президента Джиммі Картера в 1980 році. В той час вибори недвозначно показали, що „їм не ліпше" після чотирирічного урядування Дж. Картера і обрали на президента Роналда Регена. Тепер, коли Президент веде кампанію за наступний чотирирічний термін у Білому Домі, це питання було поставлене 1,504 зареєстрованим виборцям в 50 стейтах та Дистрикті Колюмбія в часі від 20-го до 23-го вересня. На нього в додаток до 42-ох відсотків, ще 36,5 відсотків відповіли, що їх стан більш-менш незмінний, а тільки 20,5 відсотка відповіли, що їм тепер гірше. Майже 49,8 відсотка опитаних відповіли, що вони голосували б за президентом Регеном, якщо б вибори відбувалися тепер. За Мондейла висловилися лише 23,9 відсотка, а 22,3 відсотка ще не виробили думки.

НЮЙОРКСЬКИЙ АРХИЄПИСКОП Джан О'Коннор видав у п'ятницю, 7-го жовтня ц.р., пасторальний лист, в якому він закликає католиків переконати суспільство в тому, що аборти є злом. Він закликав вірних приєднатися до нього та присвятити себе справі пробудження совісти суспільства щодо гідности й недоторканости життя всіх людей. „Бог довірив кожному з нас охороняти... життя від самого зародку", пише архиєпископ. Цей Пасторальний лист був прочитаний в усіх недільних Богослужбах в католицьких церквах архидієцезії.

У МАЯМІ ЗААРЕШТОВАНО, а опісля ув'язнено сержанта Кіта Андерсона і сержанта 1-ої кляси Байрона К. Карлайла, із Сьомої Армії спеціяльних військових сил. Билл Алфрі, агент федерального бюра для алькоголю, тютюну та вогнепальної зброї сказав, що цих вояків заарештовано після двох місяців переслухання, доказавши їм вину в нелегальному розповсюджуванні і перепродуванні вогнепальної зброї, яку вони крали у фортеці Брег у Північній Кароляйні.

СЕМИЧЛЕННА ЗАЛОГА міжпросторного корабля „Челленджер" під час свого восьмимінного лету успішно зуміла наладнати різні технічні проблеми включно із направою комунікаційної антени. Це означає, що залога „Челленджера" поступає вперед із обсерваційними плянами Землі та її оточення, послуговуючись радарами, фотоапаратами, електронічним влаштуванням тощо. „Ми знову в бизнесі", — заявив директор цього лету в Гюстоні Клійн Лейсфілд. Недавня проблема із панелевим радаром примусила відсунути запланований на вівторок, 9-го жовтня, вихід першої жінки в простір д-р Кетрин Салливан і лейтенанта-командира морської фльоти Дейвида С. Лістми, — як про це повідомили речники Адміністрації для Аеронавтики і простору. Вони також сказали, що вихід у простір перенесено на четвер, 11-го жовтня. В понеділок, 8-го жовтня, сповільнивши лет із 220 миль на 140 миль, залога міжпросторного корабля влаштувалася на позиції, яка краще надається для обсервації Землі.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ МІНІСТЕР закордонних справ Андрей Ґромико, в неділю, 7-го жовтня, відбув довшу конференцію з Ясіром Арафатом, головою Палестинської Визвольної Організації (ПВО), у Східньому Берліні, куди вони прибули на відзначення 35-ої річниці встановлення східньонімецької комуністичної держави. ТАСС повідомило, що зустріч відбулася на прохання Арафата і що розмови велися на тему положення на Близькому Сході. Ґромико мав повторити становище Москви, підтверджуючи факт, що совєти визнають ПВО та її домагання в справі створення палестинської держави в Палестині, як теж домагання евакуації ізраїльських збройних сил з окупованих територій.

ПОНАД 20,000 ПІДПРИЄМЦІВ, професійних людей і студентів взяли участь у демонстрації в неділю, 7-го жовтня, протестуючи проти правління президента Фердінанда Маркоса. Слухаючи заклик кардинала Гуайме Сіна відбути демонстрацію спокійно, вони поводилися коректно, не даючи численній поліції та військовим частинам нагоди виступити проти них.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чому Ґромико погодився на розмови?

На цю тему було багато здогадів. Найбільш поширеним і вірогідним був погляд, що совєтський амбасадор у Вашінґтоні Анатолій Добринін, який читає американську пресу й орієнтується у тутешніх відносинах, переконав Кремль, що вибори виграє Реґен, отож краще говорити з ним перед виборами, як після них, бо тепер йому залежить на успіхові і можна буде від нього щось „виторгувати". Зрештою, бойкотуючи його тепер і переговорювати щойно тоді, коли він буде переобраним, було б свого роду „втраченням обличчя".

Але появилася в американській пресі також інша цікава і теж вірогідна версія. На Кремлі на протязі трьох років змінилися три „президенти", голови компартії СССР. Уся міжнародна преса однозгідна в тому, що настало там безголов'я, серед якого Андрей Ґромико, який чудом пережив всі „чистки" ще від Сталіна по нинішній день і найкраще знає міжнародний світ, виплив на верх і в справах закордонної політики буцімто має в Політбюрі та совєтському уряді вирішний голос. Отож існує здогад, що Андрей Ґромико захотів ще збільшити свій авторитет і дістав апетит стати наступником хворіючого Черненка. Ґромико має за собою довгу чергу розмов із різними американськими президентами. У редакційній статті журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з датою 1-го жовтня Марвин Стов пригадує, як Ґромико сидів за столом з президентом Джаном Кеннеді і коли Кеннеді жадав відтягнення з Куби атомових ракет, скерованих на ЗСА, то Ґромико рішуче заперечив, наче би таке сталося. Тоді Кеннеді показав йому фотографії, зроблені з американських розвідчих літаків, але Ґромико не змінив свого кам'яного обличчя і не відкликав свого брехливого твердження. Відомо, що коли Кеннеді проголосив бльокаду Куби, то совєтські кораблі, які плили в сторону Америки, відкликано, бо Москва таки не захотіла війни. Згодом Хрущов виправдувався перед закидами, що він злякався „паперового тигра". „Так, але цей паперовий тигр має все ще атомові зуби"...

Лице Ґромика добре віддзеркалює характер „закритого суспільства" СССР. Кам'яне обличчя, непроглядна маска, непривітна людина, типовий большевик-макіявелліст, вірний принципові, що всі засоби добрі, які ведуть до цілі. Пережив всі кризи в СССР і тепер СССР переживає кризи: має клопоти з Афганістаном, Анґолею, власними сателітами, страшною кризою економіки. Отож Ґромико потребує похвалитися, що він „хитріший за імперіялістів". Бо коли през. Реґен запропонував у своїй промові на Генеральній Асамблеї, щоб спільно розв'язувати різні міжнародні проблеми, то практично ЗСА відмовились від дотеперішньої своєї політики, щоб не допускати Совєтського Союзу до проблеми заведення миру на Близькому Сході. Це вже деяка поступка „імперіялістів" Москві. І таких поступок Ґромико міг би осягнути в ділових розмовах з державним секретарем Шулцом та самим Реґеном більше. Немає сумніву, що Реґенові залежить на тому, щоб розмови з Ґромиком не були тільки „показухою", дармащо він сам і його речники перестерігали, щоб до відвідин Ґромика в Білому Домі не прив'язувати надто великих надій. Але само започаткування розмов з Ґромиком уже сподобалося і широким колам американського суспільства і західнім союзникам Америки. Тому цитований Марвин Стовн має рацію, коли свій коментар закінчує такими словами: „Це не є приємністю мати бизнес з совєтами, але Президент мусить пробувати".

Є ще одна версія, чому Ґромико прилетів до Ню Йорку, погодившись на зустрічі із державним секретарем Шулцом і президентом Реґеном: щоб тут, на американському ґрунті допомогти противникові Реґена, демократичному кандидатові Волтерові Мондейлові. Невідомо, чи ініціятива двох зустрічів Ґромика з Мондейлом вийшла від демократичної верхівки або й самого Мондейла, чи від Ґромика. Але фактом є, що Москва бажає собі прогри Реґена 6-го листопада ц.р. і виграї Мондейла. І коли ТАСС продовжує лаятись проти Реґена, то після зустрічі Ґромика з Мондейлом приніс приязну супроти Мондейла згадку, що, мовляв, з Волтером Мондейлом можна би переговорювати. Проте згода Мондейла на розмову з Ґромиком була легкодушна: вона може пошкодити Мондейлові, бо загал американців не любить втручання чужої країни у внутрішні справи ЗСА і явне фаворизування Мондейла Москвою може дати „беклеш — неґативну реакцію в американському суспільстві. Мондейл злакомився, що це буде для нього реклама, що будуть його фотоґрафувати разом з Ґромиком, отож він ніби міжнародна фіґура. Ризиковна гра, яку можна виправдати тим, що потапаючий хапається бритви та що большевики вже не раз доказали, що не знають західнього світу.

Володимир Душник

ВНУТРІШНЯ БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ В КРЕМЛІ

Не зважаючи на войовничу поставу Андрея Ґромика в Об'єднаних Націях, як теж його невгнуту залізну поставу в Білому Домі, з Москви надходять вперті відомості, що не все гаразд в Кремлі, і що там потроху йде вперта боротьба за владу.

На конфліктні позиції певних провідників, чи груп, впливають різні причини: пріоритети між домашньою економікою і мілітарним бюджетом (через що усунено недавно шефа генерального штабу, маршала Ніколая Оґаркова); прийняття нової тактики відносно поміркованої „нової американської політичної лінії"; тактика щодо роззброєневої конференції та перегони з Америкою у стратосферичних збросннях, які Москва знає, що вона не може виграти; та вкінці, проблеми молодих провідників тощо.

Відомий аналітик СССР проф. Алберт Л. Вікс цитує нововидрукуваний обширний огляд про боротьбу за владу в Кремлі, який приготовила для „Радіо Вільна Европа" — радіо „Свобода", англійка Елізабет Тіґ. Вона цитує ряд статтей, в яких появляються такі вислови, як — „ворожі групи", „ґруповщіна" і „фракціонность" тощо.

Журнал „Комуніст" (квітень, 1984) згадує про „внутрішні спори" і пригадує опозицію Леніна проти внутрішніх спорів. Елізабет Тіґ також пригадує про комунікат ТАСС-у про зустріч Ґромика з президентом Реґеном. Комунікат повідомляв про певні суперечні інтерпретації. В одному місці комунікат інформував про нібито „позитивні суґестії" Реґена, одначе в дальшому було вияснено, що „це не є справа важлива". Якщо так, то чому треба було згадувати про цю зустріч взагалі?

Можна додумуватися, що комунікат, цебто його перша версія, була приготована за вказівками Ґромика ще у Вашінґтоні, і що остаточна його редакція була переведена в Москві під чиєюсь іншою інструкцією, щоб евентуально зменшити значення заяви Реґена для совєтських читачів.

Усі ці труднощі, а особливо оплаканий стан совєтського хліборобства, яке ніколи не стояло на висоті навіть господарств сателітних країн, напевно спричинюють тертя у Політбюрі. Кружляють поголоски, що Константин Черненко, який виглядає важко хворий, може зрезигнувати на надходячому зборі ЦК партії.

Західні спеціялісти переконані, що „внутрішня боротьба" в Політбюрі закінчена і що Міхаїл Ґорбачов, якому — 53 роки, може стати головою комуністичної партії Совєтського Союзу.

Ґорбачов має бути спеціялістом у справах рільництва, і тому здогадуються, що виберуть його, як евентуального „спасителя", совєтського рільництва та совєтської економіки взагалі.

Центральний Комітет компартії має 300 членів і його скликають двічі в році. Звичайно, це є чисто оперетковe зібрання, на якому члени одобрюють рішення Політбюра, зміну персоналу тощо; справи, над якими члени цього ЦК не мають змоги ані нагоди дискутувати чи голосувати.

Ю. Повстенко

„СПАСИ БОЖЕ ВІД ШОВІНІЗМУ"

Під таким заголовком з'явилося в лосанджелівському тижневику „Панорама" (ч. 162) цікаве інтерв'ю з Андрієм Синявським, яке провів кореспондент „Панорами" Давид Маркиш в Ізраїлі, де нещодавно відбувався міжнародний семінар, присвячений творчості великого російського поета Бориса Пастернака.

Пригадуєте Андрія Синявського, якщо ні, ми нагадаємо про нього нашим читачам.

В середині 1960 років його прізвище не сходило зі сторінок світової преси. Синявський, разом зі своїм другом і колеґою Юлієм Даніелем прорвали „заслону мовчанки", яка оточувала СССР. Під псевдонімом „Абрам Терц" і „Аржак" літератори опублікували на Заході в перекладі на багато мов ряд своїх книг, які викривали тоталітарну суть совєтського режиму. Реакція режиму була жорстока: сім і п'ять років концтаборів. Після звільнення з табору А. Синявський еміґрував до Франції, де зайняв становище професора Сорбонського університету. Сьогодні Андрій Синявський є одним із культурних провідників російської еміґрації.

На думку, висловлену кореспондентом Маркишем, що „треба вважати, що російська література твориться в Росії, хоча російські письменники-еміґранти — є органічною частиною російської літератури"... Синявський відповів: — „Вірно. Але мене сьогодні турбує проблема російського націоналізму в літературі. Це для мене є хвора тема", — каже Синявський, „хоч я і вітаю всілякі прояви зацікавлености до російської давнини, до традицій російської культури, до минулого Росії. Але інколи це переплітається з шовіністичними інтонаціями". „Ось, наприклад, — каже Синявський, — в одному з останніх номерів московського журналу 'Современник' надрукована стаття письменника Чівіліхіна про те, що треба створити спеціяльний центр у зв'язку з наближенням святкування 800-річчя 'Слова о полку Ігоревім' — першого по суті художнього твору російської літератури.

„Я вже не говорю про те, що саме походження 'Слова' окутане туманом і викликає суперечки серед дослідників. Але 'Слово', як відомо, присвячене битві з половцями, яку росіяни програли.

„А ось іще один. — продовжує Синявський, — Юґов. Цей 'дослідник' у своїй книжці твердить, що Ахіллес, герой 'Іліяди' — росіянин. А чому? Та тому, що він був білобрисий і прийшов звідкись з Півночі, а висновки? Ось вони: Русь існувала три тисячоліття до нашої ери, і таким чином (цитую майже дослівно), — каже Синявський, „ми (тобто росіяни, Ю.П.) є не тільки співнаслідниками Еллади, але і творцями античної середземноморської культури. І не тільки це" — продовжує Синявський. „Меч Ахіллеса, згідно з 'Іліядою' відрізняється дивовижними бойовими якостями. Юґов твердить, що цей меч, в різницю до бронзової зброї того часу був залізний, стальний. А звідки з'явився Ахіллес зі своїм мечем? З Русі. Таким чином Русь є батьківщиною сталеварства. А слово 'Москва', твердить Юґов, — не фінського походження, а санскритського походження, а і означає 'спасіння', 'визволення'. „Спасіння і визволення всього світу, розуміється..." — каже Синявський. „Націоналізм такого роду мені ворожий. Це страшний націоналізм, який приводив і приводить до великого кровопролиття. „Спаси від нього Боже людей!" — закінчує Андрій Синявський.

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Кучер

„МЕДИЧНЕ" І „ПСИХОЛОГІЧНЕ" ВБИВСТВО

Хвороба Леніна не вважалася невиліквальною. Перший раз Ленін поскаржився на недомагання на XI з'їзді Партії у квітні 1922 року. Щоб виявити як і наскільки Ленін хворий, викликано німецьких професорів Ф. Клемперера і О. Ферстера. Вони не знайшли у Леніна нічого поважного. З того приводу у „Таймсі" з 5-го квітня 1922 року було написано: „Ленін людина міцної фізичної будови, великої робочої енергії. Останнім часом його працездатність дещо зменшилася, тому приятелі хотіли знати чи це не наслідком якоїсь хвороби. Ми (лікарі) оглянули пацієнта і знайшли тільки легку неврастенію як наслідок перевтоми. Ми не приписали жадні ліки тільки порадили, що Ленін має берегтися і не хвилюватися". (Луїс Фішер, Життєпис Леніна, Лондон, 1970).

Совєтські медичні світила також радили Ленінові максимально ощаджувати свої нерви. Сталіна тоді вже вибрано на XI з'їзді партії генеральним секретарем проти волі Леніна, за твердженнями Троцького. І Сталін зробив все від себе залежне, а міг він багато, щоб знищити нерви Леніна. В оточенні Леніна створено максимум хвилювання і неспокою.

У Леніна були три удари: 25-го травня, 23-го грудня 1922 року і 8-го березня 1923 року. Четвертий удар 19-го січня 1924 року був смертельний. Кожне захворіння Леніна попереджувало велике хвилювання.

Існують т. зв. „леґальні" методи вбивства, або усунення нелюбих людей — „медичне" вбивство і „психологічне" вбивство. У другому випадку людей доводять психічними атаками до смертельного удару, або до самогубства.

Ягода, шеф НКВД, в минулому фармацевт, „психологічним" способом вбив Максима Ґорького, його сина, свого попередника Менджинського і члена Політбюра Куйбишева. Сталін ловів Леніна до того, що той хотів скінчити самогубством. Із-за „психічних" атак Сталіна покінчили самогубством члени Політбюра Томський, Орджонікідзе, член ЦК Гамарнік, Йоффе, Лашевич, Ломінандзе, Любченко і Скрипник. Пізніше система „психічного знищення" була покладена в основу процесів 30-их років.

Відомий американський вчений, автор великої біографії Леніна Стефан Поссоні, розглянув два можливі аспекти смерти Леніна. Перший „медичне" вбивство і другий „психологічне" вбивство. Під медичним вбивством розуміють те, коли хворому приписують ліки, які можуть викликати смерть, або її прискорити. Поссоні думає, що Ленін жертва — „психологічного" вбивства. Це найбільш безпечна метода — психічні атаки. Смерть Леніна була прискорена психічними на нього атаками.

Найкращим для Сталіна був мертвий Ленін у мавзолеї. Ленін помирав повільно, два роки. Хвороба виявлялася болючими конвульсіями та істеричним плачем.

Московський патріярх Тіхон написав Ленінові листа з 7-го жовтня 1918 року, в якому обвинуватив його в терорі і злочинах: „Кров наших братів, безжалісно вбитих, створила ріки і кличе до неба про помсту... Ти вжив свою владу для переслідування твоїх ближніх і знищення невинних... Ти замість хліба дав народові камінь... Твої ідеї несправедливі, твоя дорога веде до загибелі". (В скороченні за Поссоні).

Трудно вирахувати всі жертви влади Леніна — пів-

(Закінчення на стор. 4)

„Гордощі України"

Відгомін концерту „Поклін українській культурі" і 12-тисячної протирусифікаційної демонстрації американських українців у столиці Америки, головному місті їхньої другої прибраної батьківщини, зрозуміло пролунав і по англомовних американських періодиках столиці. Особливо широко написала про це газета „Вашінґтон Пост" з понеділка, 17-го вересня, та коротше — „Вашінґтон Таймс" з вівтірка, 18-го вересня.

В статті постійного члена редакції і музичного критика Джозефа МекЛеллана у „Вашінґтон Пост" під вимовним заголоском „Гордощі України" написано не тільки про саму подію, як вона відбувалася, але й проаналізовано з дуже добрим знанням справи саму причину цих двох українських імпрез. Автор майже не допустився жодних перекручень, за винятком хіба однієї, де йому, американцеві-ірляндцеві, здалася чужа йому, бо слов'янська, українська музика і спів подібними до російських. Це загальна помилка англосакса, чи романця, якщо він знайомиться з різними слов'янськими культурними виявами, тим більше, що й справді росіяни, запозичивши (чи укравши, як кому більше подобається) в українців уміння хорового співу і видаючи його за своє не раз уводять цим у блуд довірливого західнього слухача. Але і цей автор, хоч дещо помилився, підкреслив вмотивованість такої української акції, де українці „в атмосфері однієї, дуже великої родини, що зібралася на спільну зустріч роду з усіх сторін ЗСА і Канади, прийшли погрозити кулаком совєтам", бо всупереч Валуєвському твердженню, що українців нема, вони є і будуть. Хоч вони інші, але тут і скрізь у світі, українці, „мають природнє людське право існувати й бути іншими". Тому, продовжує далі американський журналіст, — український день у Вашінґтоні був ще більший вимовний під культурним оглядом, як під політичним, тоб то концерт був значно значущіший, ніж протест під совєтською амбасадою. Тут автор розповів і про великого Шевченка, подаючи дві цитати з його „Заповіту", і про пісні, написані на його слова, називаючи при цьому український хор „Думку" з Ню Йорку „надзвичайно добрим хором" і підкреслюючи красу голосів трьох солістів: баса Ігоря Зам'ятого, який вконав сольо в „Заповіті", Михайла Вербицького і не шкодував похвал для співачки, колись „Большого театру" в Москві, Ренати Бабак та співака Метрополітальної опери в Ню Йорку Андрія Добрянського. „Програма була високомистецьким поєднанням музики з політичним протестом, і вона дала потрясаючий зразок з пребагатої (української) традиції сольоспіву, хорового і оперного музичного репертуару". Це була музика, — на думку автора статті, — для маршування разом і спільно, музика, яка зривала присутніх на ноги, і співана в мові, яку не раз зовсім заборонялося, але народ, протестуючи століття проти такого насильства, не дозволив знищити його національну ідентичність.

Стаття друга, пера Лоренса Д. Інка, у „Вашінґтон Таймс", хоч невелика, але також написана з прихильністю до українців. Цей автор вже не робить помилки, яку допустив попередній навпаки, автор допису, спиняючись окремо на „Заповіті" Вербицького, написав, що „базований на поемі Тараса Шевченка цей драматичного стилю й широкого розмаху заповіт, що захоплює своєю мелодійністю, більш подібне до величі опер Верді, ніж до будь-чого російського". Цей автор також висловився з найбільшим признанням про солістів, зокрема, він написав таке: „Найзворушливіші моменти концерту були подаровані меццо-сопрано Ренатою Бабак... Пісні Майбороди і Кропивницького в її виконанні прозвучали з почуттям і дуже ніжно, з пізнішими каскадами блискучої оркестровки і барвистого звуку духових інструментів (оркестри)".

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Д-р Осип Кравченюк

ТЕРНОПІЛЬЦІ В АМЕРИЦІ

II.

Отець Антін Лотович народився 1882 року в Гаях Шляхтинецьких. Він також покінчив середню освіту у тернопільській гімназії, студії теології відбув у Львові, а 1908 року Митрополит Шептицький рукоположив його на священика. Попрацювавши коротко сотрудником у Конюхах біля Бережан, він рішився виїхати 1910 року до Америки, відгукнувшись на заклик Владики Сотера Ортинського, який запрошував свідомих національно священиків приїздити до ЗСА, щоб допомагати йому уздоровити дуже скомпліковані відносини у тутешніх церковних громадах. Отець А. Лотович працював у парафіях Едвардсвіллу і Монессену (1911), у Алден Стейшені і Ґлен Лаєні (1912-14), Скрентоні (1915), Аллентавні (1916) та у Вунсакеті, Ровд Айленд. Звідтіля його перенесли до церкви св. Духа у Бруклині, у якій він працював до своєї смерти 13-го грудня 1949 року.

Подібно як його брат, о. Володимир, о. Антін Лотович поклав великі заслуги для поглиблення релігійного життя серед українських іміґрантів. Серед дуже невідрадних обставин він зумів побудувати шість нових церков та оснувати численні церковні організації. Був головним предсідником СУК „Провидіння" (1930-37), членом УНС-у та багатьох інших українських організацій. У повоєнні роки о. А. Лотович був одною із центральних фіґур у акції допомоги скитальцям. На його припоручення жінки з Переселенчого Осередку у Ню Йорку з рамени Українського Католицького Комітету, відбували „ходження до порту", щоб зустрічати новоприбулих іміґрантів, помагати їм при перевірці баґажу та інформувати їх про всякі справи, зв'язані з приїздом до Америки.

Із Тернопільщини походив також о. Нестор Дмитрів. Він народився 1863 року в Жеребках Королівських біля Скалата. Середню освіту закінчив в Українській Академічній Гімназії у Львові 1890 року і в тому таки місті відбув теологічні студії. До Америки прибув 4-го квітня 1985 року і осів у Мавнт Кармел, Па., та разом з о. Іваном Констанкевичем редаґував „Свободу" з 18-го липня 1895 року в Шамокіні, Па., а з 2-го липня 1896 року — в Мавнт Кармелі, Па. Коли ж у березні 1897 року до Мавнт Кармелу приїхав о. Степан Макар, він обняв тамошню парафію і редакцію „Свободи", а о. Дмитрів виїхав у Канаду як перший український священик. Вернувшись до Америки, він був парохом у Трой, Н.Й. (1898), Нортгемптоні, Па. (1903), Аллентавні, Па. (з 1907 р.), відтак у Ганover-Нентікоку, Па. (1922-24), і у Елізабеті, Н. Дж., де помер 27-го травня 1925 року.

Крім місійної, душпастирської і редакторської праці, о. Дмитрів був членом „Духовної Ради", що постала на з'їзді священиків і делеґатів церковних громад 1901 року в Шамокіні для нагляду над церковними й обрядовими справами та призначування священиків на існуючі у той час українські парафії. Великі заслуги він поклав для Українського Народного Союзу, особливо в перші роки його існування. Його обрали головним секретарем на другій Конвенції УНС-у в Олифанті Па. (30-го травня 1895 року), і він був ним до 1897 року. На третій Конвенції УНС-у у Мавнт Кармелі, Па. (2-го червня 1896 року), він став членом Контрольної комісії, а пост головного радного він зайняв на шостій Конвенції УНС-у у Піттсбурґу (12-14-го червня 1900 року). Зорганізував два відділи Українського Народного Союзу: у Вотервліті, Н.Й. (1-го липня 1897) і в Аллентавні, Па. (24-го лютого 1907). Отець Дмитрів був видавцем першого, надзвичайно цінного календаря УНС-у (1897), а як редактор „Свободи" написав багато статтей про початки української іміґрації у Америці. Особливо цінною є його більша стаття про конвенції УНС-у, друкована в календарі цієї установи за 1914 рік.

Його перу належать популярна розвідка „Канадійська Русь," і оповідання з іміґрантського життя: „Тимко Гаврилюк," „Вийшла заміж за менонита," „Ассімілейшен" та інші. Отця Дмитрова справедливо називають „Нестором" української іміґрації, бо без його писань було б тепер неможливо дати правдивий образ життя наших піонерів у ЗСА.

Тернопільщина дала також цілий ряд визначних людей у інших ділянках життя нашої спільноти в Америці. Про декого з них появилися уже окремі статті у виданому 1983 року третьому томі реґіонального збірника „Шляхами Золотого Поділля," („ШЗП") і тому у цій статті ми лиш згадаємо їхні прізвища і подамо відсилач „ШЗП, 3." Коротко зупинимося тут тільки на тих, що про них нема згадки у збірнику. У першу чергу слід згадати прізвища двох тернопільців, тісно пов'язаних з діяльністю Українського Народного Союзу: Романа Слободяна („ШЗП", 3) і Степана Шумейка. Під час, коли Р. Слободян був більш відомий ширшим колам нашої громади, прізвище С. Шумейка залишилось несправедливо призабутим. Він походив із знаної родини іміґрантів з Бірок Великих біля Тернополя.

Син Теодора Шумейка (1874-1925), він народився 1907 року в Америці, був вихований зовсім у старокрайовому дусі і тому посвятив усе своє життя служінню українській справі. Після правничих студій 1930 року він став першим редактором основаного тоді англомовного додатку до „Свободи," „Юкреінієн Віклі." Зміст цієї корисної публікації, зокрема її перші річники, коли коло співробітників було ще дуже вузьке, показує ширину й глибину знання різних аспектів української культури, велику любов до неї та таку ж журналістичну компетентність головного редактора. На цьому пості Шумейко залишився до 1959 року, коли був змушений зрезиґнувати через погане здоров'я. Поруч багатьох статтей на теми української культури і літератури йому належать солідні англомовні праці про Україну і її змагання до визволення, як також знамениті переклади творів української літератури, як от Кулішевої „Чорної Ради," „Мойсея" та інших творів І. Франка, новель В. Стефаника, оповідань Юри Шкрумеляка, деяких писань Б. Лепкого та інших.

(Продовження буде)

ТЕПЕРІШНЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ МАЄ НА МЕТІ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРИДБАНИХ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО КІНЦЯ РОКУ НА СУМУ 5,000,000 ДОЛЯРІВ. ДОКЛАДІМ УСІХ ЗУСИЛЬ, ЩОБ ЦИМ ОРГАНІЗАЦІЙНИМ УСПІХОМ ГІДНО ВШАНУВАТИ СВІТЛИЙ 90-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ БАТЬКА-СОЮЗУ.

З ПРАГИ, СТОЛИЦІ Чехо-Словаччини, інформують, що західньо-німецьку амбасаду закрито на певний час і тим унеможливлено соткам німецьких туристів із Східньої Німеччини шукати політичного азилю в амбасаді. Під цю пору в амбасаді перебуває понад 150 осіб, але щоденно прибувають нові туристи та вдираються до амбасади не зважаючи на чеську і західньо-німецьку сторожі.

Учні гідно вшанували свого вчителя бл. п. А. Прятку

Ню Йорк (ШР). — Як відомо, 21-го травня ц.р., несподівано помер на 27-му році життя бл. п. Андрій Прятка, вчитель „Рідної Школи" в Пассейку, Н.Дж. Повний енергії, здібний та багатонадійний бл. п. А. Прятка приділяв чимало праці на шкільній ниві та був переконаний, що створення й розбудова Рідношкільного фонду причиниться до видання нових підручників та підготовки учительських кадрів для шкіл українознавства, щоб можна було зберегти українську мову на поселеннях. Своє ж знання та любов до українознавства — викладав історію та географію — вміло передавав своїм учням. Він, як член Іспитової комісії при „Рідній Школі" в Пассейку, мав взяти участь у ґрадуації шкіл українознавства метрополії Ню Йорку 3-го червня в Йонкерсі.

На цій ґрадуації абсольвенти школи українознавства в Пассейку, учні бл. п. А. Прятки, висловили своє глибоке співчуття з приводу несподіваної смерти свого вчителя й замість квітів на свіжу могилу першими склали на Рідношкільний фонд суму 100 дол.: Маруся Бачинська, Христина Ґной, Олександер Козак, Ірина Кулик, Христина Лев, Леся Моравська, Юрій Оліярник, Христина Сай, Андріяна Титла та Анна Титла.

Заходами дирекції школи українознавства в Пассейку 9-го червня була відправлена Служба Божа й Панахида по бл. п. А. Прятці з участю учнів, учителів, громади та дружини бл. п. А. Прятки і її батьків з Австралії Р. та І. Круцько. З цього приводу учительський збір „Рідної Школи" в Пассейку склав 150 дол. на Рідношкільний фонд.

Крім того, замість квітів на свіжу могилу бл. п. А. Прятки склали на Рідношкільний фонд: по 100 дол. — Наталка Прятка, Роман та Ірена Круцько, д-р Євген та Ніля Стецьків, родина А. Мисишин; по 50 дол. — Василь та Марія Палідвор, Аня, Іра та Марко Фаріон, Люба та Зірка Ґоянюк, О. та Н. Коссак; по 35.00 дол. — Галя Николишин; 25 дол. — Маріян та Ірена Ґавур; по 20 дол. — Святослав та Оксана Макаренко; по 10 дол. — Дарія Федевич з батьками.

Пожертви на Рідношкільний фонд слід надсилати до: Self-Reliance (NY) FCU, Acc. number 10009, Ridna Shkola Fund, 108 Secon Ave., New York, N.Y. 10003.

У АБІЛІН, ТЕКСАС, багато фармерів, неспроможних вигодувати худобу на перегорілій від сонця і посухи траві масово її випродують. Деякі власники худоби ледве проживають з дня-на-день, інші знову, на теренах яких впав дощ, просперують зовсім добре. Том Неф, співвласник фірми ліцитації худоби, сказав, що на їхніх теренах відбулася продаж аж до 60 відсотків худоби. Натомість аґент Денніс Нютон в повіті Деф Смит, заявив: „Наша трава — надзвичайна найкраща за всі роки. Просто важко повірити, що так чудово виглядає село".

В роковини смерти мґра Є. Оборонова

У роковини смерти св. п. мґра Євгена Оборонова (4-го вересня 1983 року) відбулася в Монтреалі заходами родини й приятелів церемонія відзначення цієї сумної події з-перед року.

Старанням дружини Покійного Т. Носко-Оборонів поставлено нагробний пам'ятник на цвинтарі Монт Роял і його посвятив урочисто о. Ігор Куташ в присутності вдови, родини й багатьох приятелів, що зібралися на цвинтарі в той день. Між присутніми неукраїнцями був посадник міста Ляшін Ґі Декарі з дружиною.

Після посвячення пам'ятника відбулася тризна. Її відкрив о. І. Куташ молитвою й благословенням, згадавши теплими словами св. п. Є. Оборонова. Під час тризни промовляли Галина Сенишин, голова місцевого Об'єднання Прихильників ДЦУНР, яке перед нею очолював Євген Оборонів, д-р Яр. Кульба, голова місцевого Комітету Українців Канади, та проф. Яр. Рудницький, голова Уряду УНРеспубліки. При кінці свого слова він попросив господиню Т. Носко-Оборонів роздати поміж присутніми перше книжкове видання статтей св. п. Є. Оборонова під наголовком „Про Українську Державність", що саме появилося друком в перші роковини смерти їх автора. Ця посмертна публікація його статтей про „22 січня", С. Петлюру й ДЦУНР викликала загальну цікавість, і присутні з подякою приймали її примірники з рук вдови, коштом якої надруковано цю цікаву й потрібну книжку. Рішено розіслати її по бібліотеках і на адреси знайомих св. п. Є. Оборонова, щоб теж і цією працею утривалити його пам'ять.

Н. Н.

Озон Парк вшанував жалобними сходинами сл. п. Патріярха Йосифа

Блискавкою облетіла вістка всю українську діяспору, що 7-го вересня 1984 року в Римі відійшов з цього світа наш духовний батько і Глава Помісної Української Католицької Церкви Патріярх Йосиф, Ісповідник віри та довголітний мученик за неї і свій народ.

Відділ Українського Патріярхального Товариства в Озон Парку скликав жалобні сходини в неділю, 9-го вересня ц. р., щоб вшанувати світлу пам'ять Патріярха Йосифа під час похоронних відправ в Римі. О год. 10-ій вранці отець крилошанин Л. Мудрий відправ Службу Божу та Панахиду за душу сл. п. Патріярха Йосифа.

По Службі Божій і Панахиді усі присутні зійшли до церковної залі, де голова Патріярхального Товарства в Озон Парку Роман Крупка в короткому слові накреслив сильветку сл. п. Патріярха, незламного борця за свою Церкву і народ. Він був символом для сучасників й орієнтаційною постаттю для майбутніх поколінь. Опісля отець крилошанин Л. Мудрий подав життєвий шлях сл. п. Патріярха Йосифа, вкритий терням і різними перешкодами в боротьбі за належні права українській Церкві. Він залишив невмирущу ідею — завершити нашу тугу за єдністю та завершити нашу Церкву патріярхатом.

На закінчення о. крилошанин Л. Мудрий попросив усіх присутніх встати та хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять Патріярха Йосифа. Піснею „Вічная пам'ять" закінчено жалобні сходини.

Василь Захарчук

Церковні...

(Закінгення зі стор. 1)

Йосифа, яку співав хор „Ірмос" під орудою Романа Андрушка. Вечером відбулася братська вечеря-гостина, підготована смачно Сестрицтвом Св. Анни під проводом голови Євгенії Колтун з Філядельфії. Слово про враження з похоронів Патріярха в Римі, про стан наших церковних справ в цей вийнятковий час та про завдання мирянських організацій виголосив переобраний голова Союзу, В. Маркусь. Мистецьку частину на вечорі виконали хор „Ірмос", рецитаторки і автори власних поезій, а керувала програмою культурно-освітня референтка парафії св. Михаїла і Сестрицтва св. Анни, артистка Юля Шашаровська.

У зв'язку із з'їздом відбулося в неділю, 23-го вересня також релігійне відзначення парафією св. Михаїла й приїжджими учаниками з'їзду восьмої річниці благословення Патріярхом Йосифом Свято-Михайлівської садиби та вкопання пропам'ятного хреста на площі.

Четвертим делеґатським з'їздом Союз Церковних Братств і Сестрицтв, який постав вісім років тому, зробив черговий важливий крок у поглиблення своєї праці та в поширення мережі сестрицтв і братств на дальші парафії і громади.

Св. п. Галина Матіяш

"Догодити без віри неможливо. І той, хто до Бога приходить, мусить вірити, що Він-Бог є, а тим, що шукають Його, Він дає нагороду.

Всяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом, для немічних і навчених нею, приносить спокійний плід праведности" (Євреї, 11, 6 і 12, 11).

Св. п. Галина Матіяш

Життя людини тоді вартісне, коли дана людина почувається в силі, коли вона здорова. Тоді все довкруги миле, радісне, як весняна природа.

З відходом у безповоротну дорогу людини, дружини, мами та бабусі для внуків своїх, яка у своїй запопадливості мусіла все доглянути, зуміла своєю лагідністю та своїм тактом всіх задоволити, кожному з них догодити — залишається, тим паче, біль у родині, бо її нелегко заступити.

Бл. п. Галина Натіяш — була ходячою добротою за моїм власним спостереженням. Ніхто не міг би сказати, коли будь-де зустрічав її, що ця людина, як і кожна інша, напевно, переносить якийсь тягар, смуток. Вона бо радісно з погідною усмішкою вітала кожного знайомого, як тільки її зустрічала. Жила вона життям своєї родини. В потребі вміла допомогти й іншим, хто тільки цієї допомоги потребував. Робила вона це під час недуги бл. п. Стефанії Луків та інших.

Цінила вона життя, воно було для неї милим, приємним. Хотіла жити, тому з невилікувальною хворобою боролася вперто, до останнього свого віддиху. Про ласку життя просила вона молитвою до Небесного Отця, а священик, як її ангел-хоронитель, годував Святою Євхаристією, найсвятішим Тілом та напував кров'ю самого Христа до останньої хвилини її життя. Не втратила вона пам'яті, реаґувала на кожне слово, звернене до неї. Заснула св. п. Галина спокійно, як свята особа, і такою, напевно, зустріло її небо, місце її вічного життя.

„Я вже жертвою сталась і час мого відходу настав. Я змагаль добрим подвигом, біг закінчила, віру зберігла. На останку зберігається для мене вінець правди, що його дасть мені Господь, справедливий суддя, та й всім, що увірили і полюбили явління Його".

Цей жмуток нев'янучих квіток, сплетений з моїх слів, складаю в подарунок від хору церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку співпрацівникові цього хору.

Чоловікові, дітям, ближчій та дальшій родині висловлюю в імені своєму і хору церкви св. Івана Хрестителя наші найглибші вислови співчуття.

Михайло Добош

РЕЧНИК ФЕДЕРАЛЬНОГО Департаменту аґрикультури повідомив, що жертвою кліща-паразита впали бджоли у п'ятьох стейтах Америки — Ню Йорку, Тексасі, Фльориді, Луїзіяні і Південній Дакоті. Багато бджольних вуліів у деяких стейтах, щоб не допустити до дальшого розповсюдження цього паразита, підпало кварантанні, а мільйони інших вуліїв, у яких уже знайшли цього паразита, треба було спалити, — сказав Доналд І. Нілсон, речник відділу для перевірки звірят і рослин. Хоча знатоки цієї ділянки вважають, що мікроскопічної величини паразит не спроможний знищити мультибільйонової бджоляні індустрії, однак це може спричинити серйозні втрати. Після лябораторійних дослідів ствержено, що цей кліщ-паразит, це за латинською назвою — Акапаріс Вулі, який належить до родини таких комах, як арахніди, тобто павуки, кліщі та скорпіони. Цей паразит проколює трахею — хрящову трубку, що проводить повітря від гортані до бронхів і там складає яєчка, з яких виколюються нові кліщі, які поволі і поступово зовсім нищать бджоли. Припускають, що цей кліщ-паразит продістався до Америки з Ріо-Ґранде, Мехіко.

Спортові розсипки

Та чи не забагато вже про той спорт та Олімпіяду, може запитає дехто? Як для кого, бо для тих, що уважають спорт як забаву, чи іграшку, то, мабуть, і забагато. А для інших читачів—це прямо щасливий припадок, що головним редактором „Свободи" є теперішній та бувший спортовець, та що крім цього є окремий спортовий редактор в особі Омеляна Твардовського. До того, ще тут і там, щось „капне" збоку.

ОІ—повний, всецілий успіх

Це тільки зайве повторення сьогодні, але не висловити цього-годі. І саме там, де найбільше боялись поразки, там проявилось форте чи фортісімо. Візьмім їх по черзі.

Транспорт на шляхах Лос Анджелесу та околиці—це кожноденний суцільний кошмар. А що станеться, як приїдуть десятки, а то й сотні тисяч відвідувачів? Повне snafu. А як цього оминути?

Міські, стейтові та федеральні чинники транспорту опрацювали та видали відносно транспорту прохання і вказівки, друковані в пресі та летючках із просьбою до населення повинуватись їм, та молитвою до Всевишнього, щоб так сталося. Чи помогла просьба чи молитва, годі сказати. Як від помаху маґічної палички, на час Олімпіяди кількість авт зменшилась на шляхах. За виїмком одного вечора, 10-го серпня, коли рівночасно закінчились змагання копаного м'яча і 102,000 глядачів ринули зі стадіону, та боксерські—15,000 глядачів вийшли з арени, замішання тривали приблизно годину, відтак транспорт йшов гладко, як по маслі. А в понеділок, 13-го серпня, після закінчення Ігрищ, як під магічною паличкою, кошмар відновився.

Терористичних дій—зовсім не було. Мовляв, заарештували в Торонто, перед початком Ігрищ, на летовищі мололодого вірменина. В Лос Анджелесі малоумний наїхав автом на товпу, що чекала на автобус, кількох убитих та більше ранених, нікого із змагунів. Його заарештовано.

На другий день після закінчення Ігрищ, міський поліціянт відкрив бомбу в автобусі, що мав везти турків та ще деяких на летовище. Зразу його відзначено за подвиг але слідуючого дня заарештовано, бо він сам підложив та „відкрив" бомбу.

• • •

Безпека змагунів. Від 1972 року (вбивство арабами 11-ох жидівських атлетів)-це справа яка зганяє сон з очей людей, яким довірено цю ділянку. І знову міські, стейтові та федеральні чинники так зосередили свої сили, що всі ті „шуліки"- та злодії, після декількох арештувань та „потурбувань" покинули цей терен, бодай до закінчення Ігрищ.

В додатку до згаданих поліційних частин, ООК заанґажував 12,000 членів безпеки в синіх беретках та жовтових одностроях. Проте, часті крадіжки готівки та певних предметів у квартирах змагунів (як радіоприймачі, звукозаписувачі тощо) привели до заарештування декількох членів обслуги, але не припинились, на жаль.

Лос Анджелес—це відома столиця наркотиків та злочинства—1,000 вбитих в ґенґах за останні три роки. Як органи безпеки натиснули на ці дільниці—всі ці прояви злочинности зникли.

• • •

„Смоґ"—це специфічне явище Лос Анджелесу через нагромадження випарів промислу, авт та інших середників, а тому, що через наявність гір на сході немає продуву, то згущення тих всіх випарів спричиняють всякого роду утруднення у віддиховій системі.

Щоб запобігти цьому, ООК заплянував та розіслав по всій околиці до промислових підприємств плян із проханням або зробити вакаційну перерву на час Ігрищ, або зменшити продукцію та шихти до мінімуму.

Щасливо сталось так, що під час Ігрищ була прекрасна погода, отже „смоґу" не було, але також майже ввесь промисл Лос Анджелесу та околиць взяв двотижневу відпустку.

• • •

Тридцять тисяч добровольців зголосились працювати за п'ять дол. в день—забудьте тих п'ять долярів, казали деякі, я вам дам десять.

Хто вони були? Переважно учителі, але також і високі урядники приватних підприємств та інших, переважно інтелігентних прошарків американського суспільства. Вони їздили автобусами служили перекладачами, мили посуду, одним словом були „медхен фір аллес". Вони виконували величезну роботу, зокрема в ділянці переданого отого „імеджу", що собою представляють ЗСА. Честь і слава їм!—висловився Пітер Юберрот.

Де є світла, будуть і тіні

Немає села без болота, каже пословиця. Годі, щоб в такому величезному проєкті, не було недомагань.

Квитки вступу—завжди були, на кожних Ігрищах, морокою голови. Кому, скільки та які квитки вислати кожній із тих 140 країн-учасниць? Тут не слід передобрити, але й не вразити гонор, зокрема тих чутливих країн Третього світу. Словом, між молотом і ковадлом.

У ЗСА квитки появились в певних станицях, а також продавались через поштові замовлення. Як завжди, так і в цьому випадку, „скальпери"-шкуродери скуповували їх, що перепродати за значно вищу ціну. Вони, звичайно, снувались перед входом до стадіонів і арен, або оголошувались в пресі.

Тоді, як всі квитки були випродані в бюра квитків, напроти відкрито бюро із першоклясними місцями з подвійною, або й потрійною ціною. Що це є?—запитали бюро квитків. Ці здвигнули плечима—це не наше діло. Виявилось, що всі ті квитки перепродали представництва інших країн приватним підприємцям. Щоб не наражатись на небажані комплікації, ніхто не хотів мачати пальці в цю справу.

• • •

Точкування суддів—це справа, про яку здавна горобці щебечуть. Звичайно судді східнього бльоку обнижували точки західніх змагунів, зокрема ЗСА, що приводило часто до білої злости „західняків" із нецензурними закулісовими закидами. Нічого не помагало. Інші судді зі Сходу дивились, яку карточку підносить суддя СССР і наслідували його.

Але заждіть, чи це не помилка в Сараєві, як юґославський суддя так розщедрився змагунам ЗСА? Що здохло в лісі, питались?

В цих Ігрищах, без ніякої участи ЗСА, заграничні судді признали в трьох окремих вагах та випадках, зовсім незаслужено, перемогу змагунів в боксі, навіть на здивування та протести американської публіки та оцінки такого корифея, як коментатора Говарда Коссела. Ну, але ЗСА тут ні при чому. Одначе, несмак залишився.

• • •

Де є границя між патріотизмом і шовінізмом? Немає сумніву, що глядачі більше оплескувати своїх, як чужих змагунів. Але бувало, що свої після побіди обгорнулись прапором своєї країни—всі три чоловіки в бігу на 100 та оббігли трасу стадіону. В цьому напрямі були закиди американського шовінізму, дальшейдуча форма патріотизму.

На тему телепередач посипались громи, але в цій дописі не будемо торкатись цього ґнізда шершенів. Проте, ми зумисно чекали і порушимо т. зв. Ігрища Дружби 84 року, які влаштував СССР після закінчення Олімпіяди в трьох, фактично чотирьох місцевостях, як протиставлення до Ігрищ в Лос Анджелесі.

Так в Москві, від 16-30-го серпня, на олімпійських удогідненнях з 1980 року відбулась переважаюча частина тих ігрищ, дещо відбулось у Празі, як також гімнастика жінок (радше дівчат) в Оломуці, Чехо-Словаччина, а також кинено кістку згоди Кастрові, бо в Гавані відбулись боксерські змагання, в яких їхній трикратний олімпійський мистець Теофільо Стівенсон поновно здобув мистецтво.

Ігрища в Москві (назвім їх так) мали певні недомагання, бо деякі види спорту не відбулись через брак учасників. Наприклад, немає вістки про змагання в копаному м'ячі, не відбулись деякі водні перегони в каяках та веслуванні.

Мовляв, 42 країни взяли участь (із первісних 14), майже всі, в тому і Румунія, із дуже обмеженими дружинами. Мабуть, більше для паради, повернувшись із Лос Анджелесу, сказати „гелло!" Фінляндія, Австрія, Норвегія, словом, сусіди, по-сусідському.

Але осяги в деяких ділянках—плавання, легка атлетика, завдяки участі Східньої Німеччини, були на світовому рівні. В Оломуці—нові совєтські зірки в гімнастиці, так дівчат, як і хлопців. В Гавані-добра, добірна якість боксерів, яких із приємністю вітали б в Лос Анджелесі.

Тут не будемо наводити прізвища східньонімецьких плавачок-рекордсменок чи совєтских передових змагунів у легкій атлетиці. Незаперечно, їхні осяги говорять самі за себе. Але слід підкреслити, що на Ігрищах Дружби не було лікарських перевірок. А це кладе під сумнів висліди і осягнення.

Не одні ставлять питання, а з тих 174 медалів, в тому 83 золотих, 61 срібних і 30 бронзових, що їх здобули атлети ЗСА, скільки медалів вони здобули б при участі змагунів східнього бльоку? Це питання є так риторичне, як би хтось спитав—а щоби було, якби тітка вуса мала? Чи вона стала б дядьком?

У нашому дописі „Спортові розсипки" з 20-го липня ц. р. у „Свободі" ми писали: „Без держав східнього бльоку і Куби, та навпаки, без держав демократичного бльоку, кожна Олімпіяда буде половинчастою".

Повищі рядки були написані перед початком Олімпійських Ігрищ і автор так само підписується під ними після закінчення їх. Ніхто не заперечить, що ці Ігрища були мабуть найкраще зорганізовані після Другої світової війни та що учасники винесли мабуть прекрасне враження (в проривенстві до Лейк Плесіду) про ЗСА. Бракувало тільки одного: східнього бльоку

Ф. Лукіянович

„Спаси..."

(Закінчення зі стор. 2)

• • •

З його останніми словами не можна не погодитись. Але чому Синявський (вже не говорячи про російських писак із СССР), утотожнює „Слово о Полку Ігоревім" з російською літературою — я не знаю, як і не знаю, чому він він утотожнює поняття „Русь" і „Росія" — це справа для більш компетентних людей в ділянці історії, ніж я. (Почнімо хоч би з „українського Гарварду!") З простою психікою інженера і колишнього солдата я скажу: щоб наше українське „я" було зареєстроване в громадській думці людей світу, зокрема в країні нашого поселення, ЗСА, ми мусимо постійно наголошувати справу русифікації України, викривлення її історії і взагалі злочинну політику Москви у відношенні до поневолених нею народів.

„Медичне"...

(Закінчення зі стор. 2)

тора мільйонів розстріляних, понад два мільйони замучених голодом в 1921-22 роках. Проте на фоні цієї жахливої статистики в Об'єднаних Націях одноголосно признано Леніна 1970 року „великим гуманістом XX віку".

Сталін у Другій світовій війні загубив 26 мільйонів осіб, а в „клясовій" боротьбі — ще 50 мільйонів. І тепер, щоб допомогти такому режимові, західні европейські банки дали Совєтському Союзові позичку на суму 250 мільйонів долярів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 14-го ЖОВТНЯ 1984 р.

Балтімор, Мд. Надзвичайні збори Б-ва Пресв. Тройці 320-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в Українському Народному Домі при 3101 O'Donnell St., Baltimore, Md., На порядку: звіти Управи, К. Комісії, одобрити і доповнити уряд до кінця року. Якщо на означений час не явиться приписана статутом кількість членів, збори відбудуться півгодини пізніше, без огляду на скількість присутніх. — П. Фенцак, гол., Ів. Малко, секр.